

ת"פ 17333/06/15 - פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נגד רבי שמעון הארוניאן

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 17333-06-15 פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נ' הארוניאן

לפני המאשימה
כבוד השופט עידו דרויאן-גמליאל
פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה
ע"י ב"כ עו"ד אורי פרייסמן

נגד הנאשם
רבי שמעון הארוניאן
ע"י ב"כ עו"ד ד"ר ניר דוד

גזר דין

ביום 26.4.17, לאחר ניהול משפט הוכחות, הורשע הנאשם בעבירות הבאות:

- א. קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, תשל"ז-1977;
- ב. שימוש במסמך מזויף, לפי סעיף 420 לחוק הנ"ל;

לאחר קבלתו של תסקיר שירות המבחן מיום 24.10.17 ושמיעת עדותו לעונש של עד ההגנה מר רזוליו, טענו הצדדים לעונש: התביעה עתרה לקבוע מתחם עונשי הולם בין 18 לבין 36 חודשי מאסר בפועל, ולגזור על הנאשם עונש שלא יפחת מ-28 חודשי מאסר לצד קנס מרתיע. ההגנה ביקשה לקבוע כי מתחם העונש ההולם יחל במאסר מותנה בלבד, ועתרה לאמץ את המלצת שירות המבחן - מאסר מותנה ומאתיים שעות של"צ. לאחר ישיבת הטיעונים לעונש התקבלו מסמכים נוספים מטעם ההגנה [נע/1 - נע/3].

מעשי הנאשם:

1. בשנת 2000, בעקבות החלטת ממשלה, פרסמה רשות המיס [להלן - הרשות] קול קורא ליזמים פרטיים להציע פרויקטים להשבת מי קולחין^[1], בסיוע כספי של מענקי מדינה.
2. הצעה שהוגשה לרשות נבחנה במספר שלבים, בהתאם לנהלים שנקבעו על-ידי משרד האוצר ומשרד התשתיות הלאומיות, ובכל שלב דנו ועדות שונות מטעם רשות המיס בטיב ההצעה ובחנו היבטים שונים של הפרויקט המוצע. במסגרת הליך אישור הפרויקט נקבע גם שיעור המענק לו יזכה היזם עבור הפרויקט, בהתאם לתכנית העסקית וההנדסית, בין 40% לבין 60% מעלות הפרויקט.

3. לאחר שהפרויקט אושר לביצוע, היה היזם חותם על התחייבות לאספקת מים בהתאם לתכנית שהוגשה ולהחלטות הועדה המקצועית, ותשלום המענק בגין מרבית הרכיבים נעשה לפי התקדמות העבודה וביצועה בפועל ובהתאם לחשבונות ביצוע של הקבלנים שנבדקו ואושרו על-ידי הרשות.
4. הנאשם הוא הבעלים והמנהל של חברת קולחי דימונה בע"מ [להלן - קולחי דימונה], ולמעשה פעל לבדו בחברה.
5. בשנת 2002 הגיש הנאשם לרשות המים הצעה לפרויקט השבת מי הקולחין של העיר דימונה [להלן - הפרויקט]. ההצעה כללה תכנון קו קולחין ממאגר טיפול השפכים של דימונה לשטחי השקיה של מספר צרכנים.
6. הנאשם הקים את החברה והציע את הצעתו כדי לספק מים למטעי עצים, שתכנן לגדל לצרכי תעשייה, וכן כדי למכור מים לצרכן אחר, לשם רווח כלכלי.
7. לאחר בחינת ההצעה אישרה רשות המים הקמת משאבה וקו מים באורך 6 ק"מ - "שלב א'" בביצוע הפרויקט.
8. ביום 3.11.2002 חתם הנאשם על התחייבותו לאספקת המים והחל ביצוע שלב א' בפרויקט. העבודות בשלב א' בוצעו בחלקן על-ידי חברת "המרתך בנגב" [להלן - המרתך], הושלמו כולן עד שנת 2004, ובגין שולם לנאשם מענק בגובה 40% מההוצאה שאושרה לשלב א' בפרויקט.
9. בשנת 2005 פנה הנאשם לרשות המים בבקשה להרחיב את פרויקט קולחי דימונה, כדי שהקו שהונח בשלב א' יחובר למאגר חדש שיוקם, וכך יורחבו קווי השקיה לשטחי מטע נוספים - "שלב ב'" בביצוע הפרויקט. הנאשם צרף לבקשתו תכניות הנדסיות שערך המהנדס צפירי ויינשטיין. על-פי התכנון, פרויקט שלב ב' היה מורכב מארבע "אבני דרך": הנחת צינורות ("קווים"), מאגר מים (תכנון שירותים הנדסיים), תחנת שאיבה וקרקע.
10. רשות המים אישרה את בקשת הנאשם לביצוע שלב ב', הגדילה את גובה המענק לסך כולל של 6.475 מיליון ₪, שהינם 40% מעלותו המשוערת, ובשנים 2005-2007 עדכנה את גובה המענק עוד מספר פעמים בהתאם לבקשות שהוגשו לוועדות המקצועיות.
11. ביום 10.8.05 חתם הנאשם על כתב התחייבות לשלב ב' של הפרויקט, כשאבן הדרך הראשונה - הנחת קווי הצינורות לאורך הפרויקט כולו - צריכה הייתה להיות מבוצעת עד אוגוסט 2006 ועלותה המשוערת הייתה 2,490,000 ₪.
12. ביום 5.6.06, נשלח לנאשם מכתב מטעם רשות המים, לפיו הנאשם מתעכב בביצוע אבן הדרך הראשונה בשלב ב' של הפרויקט בניגוד להתחייבויותיו.
13. ביום 24.8.06 או בסמוך לכך, הגיש הנאשם לרשות המים תשלום חשבון ביצוע של המרתך בידוע כי הוא מזויף [להלן - חשבון הביצוע או החשבון המזויף, ת/9]. חשבון הביצוע נחזה להיות מיום 24.8.06, כביכול בגין אספקה והנחה של קווי צינורות של שלב ב', בעלות של 2,413,981 ₪, ולא נחתם על-ידי המהנדס ויינשטיין, המפקח העליון של הפרויקט. לחשבון הביצוע שהגיש צירף הנאשם שתי חשבוניות של קולחי דימונה מיום 27.8.06: חשבונית מס' 110 על סך 189,383 ₪ וחשבונית מס' 109 על סך 925,890 ₪ [ת/10, ת/11].

14. העלות שננקבה בחשבון המזויף והחשבוניות שצורפו לו, התייחסה לכלל היקף עבודות הנחת קווי הצינורות שנדרשה במסגרת שלב ב', למעט צינור בקוטר 16 צול שאמור היה לחבר את המאגר החדש שיוקם לקווי הצינורות שהונחו בשלב א' של הפרויקט.
15. מתוך הסך הנקוב בחשבון המזויף שילמה רשות המים לנאשם מענק בגובה 1,115,273 ₪: בגין מערכת מדידה שולם סך של 189,383 ₪, ובגין אספקה והנחה של צינורות - סך של 925,890 ₪.
16. במהלך שנת 2007 אישרו הוועדות המקצועיות ברשות את הגדלת המאגר והיקף קווי הצינורות בפרויקט, וכך אושרה העלאת גובה המענק לפרויקט כולו ל- 54%. בהתאם לכך שילמה רשות המים לנאשם השלמה רטרואקטיבית גם בגין הרכיבים ששולמו במסגרת שלב ב' בפרויקט בסך 135,184 ₪.
17. למעשה, חברת המרתך לא הנפיקה את חשבון הביצוע המזויף, ולא ביצעה את העבודות המפורטות בו, או כל עבודה שהיא עבור הנאשם במסגרת שלב ב'.
18. הנאשם הגיש אפוא לרשות את החשבון המזויף, בידעו כי הוא מזויף, ועל-בסיס חשבון מזויף זה קיבל במרמה מהרשות סך כולל של 1,250,457 ₪, בנסיבות מחמירות המתבטאות בהיקף המרמה, תחכומה והשימוש במסמך מזויף.
19. טענת התביעה, כי העבודות לא בוצעו כלל, נדחתה בהכרעת הדין מחמת הספק; לפיכך יש להניח לזכות הנאשם כי העבודות בוצעו, הגם שלא באמצעות המרתך ולא בעלות הנקובה בחשבון, אלא באמצעות אחרים שעבדו "בשחור" [ע' 9-11 בהכרעת הדין][2].
20. הנאשם ביצע אפוא את המיוחס לו במטרה להקטין עלויות וליהנות שלא-כדין מהמענק שקיבל מהרשות, שאת פקידיה הונה.

נסיבות הקשורות בעבירה - קביעת מתחם העונש ההולם:

1. הערכים החברתיים בהם פגע הנאשם:
- א. כפי שנפסק לא פעם, הערך החברתי עליו באה עבירת המרמה להגן הוא חופש ההחלטה, הפעולה והבחירה של המרומה, אשר נשלל ממנו עקב מעשה המרמה. הפגיעה בחופש הרצון של המרומה פירושה, שאילו היו נפרשות בפניו כל העובדות לאשורן, הוא עשוי היה לפעול אחרת מכפי שפעל. הערך המוגן בעבירת המרמה הוא ההגנה על חופש הרצון ושמירה מפני פגיעה בו בהתקיים קשר סיבתי בין פגיעה כאמור לבין קבלת הדבר שהתקבל במרמה (ע"פ 2333/07 **תענך נ' מ.י.** (2010), ע"פ 8573/96 **מרקדו נ' מ.י.** (1997), ע"פ 752/90 **ברזל נ' מ.י.** (1992));
- ב. עבירת השימוש במסמך המזויף, מגינה למעשה על ערך הקרוב לזה המוגן בעבירת

המרמה: האיסור הוא להטעות את הזולת תוך שימוש ב"מסמך", החפץ שבתרבותנו הינו הסמן העיקרי לרצינות ואמינות (מ"תביא פתק" ועד "איפה זה כתוב" והדברים ידועים). כלומר, הערך המוגן בעבירה זו איננו רכוש-דווקא. בנוסף, ובשונה מעבירת המרמה, מדובר בעבירה שאינה תוצאתית, כיון שהפגיעה בזולת נעשית בעצם הטעייתו, עוד לפני שנגזל או התקבל ממנו דבר. מכאן, שעבירה זו מגנה אף הן על חופש הרצון, על יכולתו של אדם להחליט ולבחור דרכו מבלי שיוטעה באמצעות "מסמך" מזויף;

ג. בפעולתו העבריינית פגע הנאשם ביכולת הרשות (באמצעות פקידה) לבחור את דרך פעולתה ואת אופן הפעלת סמכותה: הטעייתו את פקידי הרשות, כביכול חשבון הביצוע כשר ומשקף מציאות, פגעה בחופש הרצון, חופש הפעולה וחופש הבחירה של המרומים. פגיעה בחופש זה, אשר באה כתוצאה ממעשה המרמה ואשר הביאה לנאשם יתרון או הישג, היא שעומדת ביסודותיה של העבירה. ההגנה על הערך החברתי האמור ודאי שהיא יפה לגבי הנחת הדעת במרמה של מי שהוא בעל סמכות לפעול על-פי דין, כשהסמכות מוענקת כדי לשרת את האינטרס הציבורי. כשמניח אדם במרמה את דעתו של בעל סמכות אשר כזאת, לגבי עובדות שהן רלוואנטיות בעניינו (של המכמה), משבש הוא את שיקול הדעת וההכרעה של המרומה בהפעלת הסמכות ובמיצויה. שאם היו נפרשות בפני המרומה כל העובדות לאשורן, אפשר שהיה פועל, או שחייב היה לפעול, באותו עניין, במסגרת סמכותו, אחרת מכפי שפעל. סיכון זה ביקש הנאשם, מטעמיו שלו, להסיר מעצמו, ומשהשיג את מבוקשו, זכה בכך בטובת הנאה ממעשה המרמה. במלים אחרות, על-ידי "הנחת הדעת" קנה הנאשם לעצמו שקט נפשי מפני הסיכון כי יעמוד בפני החלטה שלטונית שונה, ממנה ביקש לחמוק על-ידי מעשה המרמה (עניין **ברזל** הנ"ל, בפסקה 47);

ד. ברור כי הנאשם ביקש לחסוך לעצמו עלויות, ולכן רכש את הצינורות וביצע את העבודות ב"שחור". לו היו עובדי הרשות יודעים כי חשבון הביצוע הוא מזויף, וכי אינו משקף עלויות אמת - לא היו מזכים את הנאשם בתשלום המענק;

ה. ועוד אבהיר: עיקרה של עבירת המרמה הוא בהשגת יתרון או טובת הנאה למכמה, ולא בגרימת חסרון למרומה (עניין **ברזל**, פסקה 46; ע"פ 8573/96 **מרקדו נ' מ.י.** (1997), פסקה 75 לדברי הש' גולדברג). ועוד: "ליבו של הפסול הגלום בקבלת דבר בדרך של מרמה, הינו הדרך הפגומה שבה הושגה הסכמתו של מוסר ה'דבר' לידי המרמה. בדרך זו, מעצם מהותה של עבירת המרמה, נבלעת חשיבותו של 'הדבר' בחשיבותה של ההסכמה אשר עוותה על-ידי המרמה ואשר הובילה לכדי מסירתו" (ע"פ 2597/04 **רויטמן נ' מ.י.** (2006), פסקה 24; ע"פ 8080/12 **מ.י. נ' אולמרט** (2016), פסקה 124 לדברי הש' גובראן);

2. הנאשם פגע באופן חמור בערכים המוגנים, בפעולות מתוכננות שנמשכו פרק-זמן ולא היו תוצאתה של חולשת רוח רגעית - החל מקבלה של המסמך, דרך הגשתו לרשות, ועד לקבלת המענק. הנזק הכספי נגזר מסך המענק שהתקבל על-סמך המסמך המזויף - ₪ 1,250,457. הנזק מוצא אפוא בקבלת סך זה. ההפרש, בין סך העלות בפועל לסך העלות שהוצג בחשבון המזויף, אינו ניתן לכימות בשל היעדרן של ראיות לעניין זה, וודאי לנוכח חוסר האמון המוחלט בגרסאות הנאשם.

3. בנוסף לסיבה המובהקת של השגת יתרון כלכלי, מעריך שירות המבחן כי פעלו כאן גם מניעים נפשיים: הנאשם ביצע את העבירות על-רקע תחושות של לחץ וחרדה שחש, כשהתקשה לספק את הדרישות לעמידה בלוח הזמנים.
4. עם-זאת, משלא הוכח כי העבודות לא בוצעו, וכשיש להתייחס לעניין זה כשקול לקביעה כי העבודות בוצעו, הרי יש לתת משקל גם לפעולות הנאשם לקידום האמתי של המטרה, קרי - להשלמת הפרויקט (וראו פסקה 18 בע"פ 3031/07 חוגי נ' מ.י. (2008)):
- א. כפי שהעיד עד התביעה המהנדס איווניר "אני יודע שהמפעל קיים, יש מים שזורמים ומגיעים לעצים, והמפעל כן עובד";
- ב. עד ההגנה מר רוזוליו, שלא נחקר נגדית, תאר את הקשיים בפניהם עמד הנאשם, ואת הצלחתו בביצוע הפרויקט שהביא ברכה שבשימוש במי קולחין להפרחת השממה ואף מנע השתלטות לא-חוקית על אדמות ציבור [ע' 223-224 בפרוטוקול].
- ג. עניינו של הנאשם מתייחד אפוא מרוב-רובם של מעשי הזיוף והמרמה, בכך שפעל להגשמת המטרות הסופיות של הרשות - המפעל הוקם והושלם, מי שפכים טוהרו והוכשרו לניצול בהשקיה, מטעי עצים נטעו ופרחו, והקרקע נשמר לצרכי הציבור;
5. כפי שציין הסניגור המלומד, וכפי שעולה גם מסקירת הפסיקה שהגישה התביעה, לא מצאו הצדדים פסיקה קודמת המעידה על הענישה הנוהגת במצבים כגון דא - מחד גיסא, קבלה במרמה של מעל מיליון ₪, ומאידך גיסא, קידומה של המטרה הסופית אליו חתרה הרשות, שהיא הגורם המרומה.
6. אין ספק שככלל, מדיניות הענישה דורשת החמרה בעונשיהם של רמאים וזייפנים, שזכו שלא-כדין בסכומים גבוהים כאלה, והעונש העיקרי אינו יכול להיות אלא מאסר משמעותי. כלל זה תקף גם כאשר הגורם המרומה והנגזל אינו אדם פרטי, אלא מוסד או רשות מרשויות המדינה: הגוזל מכספי המדינה גוזל מכלל הציבור, ובוודאי שאין לראות בכך נסיבה מקילה.
7. גם אם אקח בחשבון את ההנחה של ביצוע הפרויקט, כנסיבה שיש לשקלה בקביעת המתחם[3], מחויבת קביעתו של המתחם לפי כלל זה, כך שכל-כולו יהא בתחומי המאסר בכליאה. בהתחשב בטיב העבירה ומניעיה, אין מנוס מהשתת עיצום כספי משמעותי.
8. מתחם העונש ההולם ייקבע אפוא בין 12 לבין 36 חודשי מאסר, יחד עם עיצום כספי משמעותי.
9. מעבר לצורך אוסיף שלא מצאתי כי יש בחלוק הזמן, מעת ביצוע העבירות או מעת חשיפתן, ועד להגשת כתב האישום, כדי לבסס טענה של הגנה מן הצדק או טענה אחרת הנוגעת לקביעתו של מתחם העונש ההולם: העבירות בוצעו בשנת 2006, אך התגלו והחקירה החלה רק ב-2012. הגשת כתב האישום בשנת 2015 איננה לוקה בשיהוי כה-חמור, המצדיק השפעה על קביעתו של מתחם העונש, והדיון במשמעותו של חלוק הזמן ימצא את מקומו במסגרת הדיון בנסיבות שאינן קשורות בעבירות.

נסיבות שאינן קשורות בעבירה - קביעת העונש במתחם:

1. הנאשם יליד 1962, כבן 55 כיום, נשוי ואב לחמישה ילדים. מוצא הנאשם במשפחה נורמטיבית ולאחר שחרורו המוקדם מצה"ל עקב קשיי הסתגלות, עבד ופרנס את המשפחה שהקים עם אשתו.
2. ההליך המשפטי, שהיה תוצאת מעשיו, פגע באופן חמור וקשה בנאשם ובמשפחתו:
 - א. הנאשם עצמו מגלה תסמינים של דיכאון וחרדה, ועד-כדי מחשבות אובדניות. בחודש יולי 2015 אף אושפז במרכז בריאות הנפש [נע/1], ושוב בינואר 2016 [נע/2]. גם כיום מצבו ירוד והוא עובד בחברה של אחיו כפועל בניין [נע/3];
 - ב. משפחת הנאשם נפגעה ממצבו ומההליך המשפטי. ההליך מהווה מקור ללחץ גדול על אשתו וילדיו, שאף נאלצו לצאת לשוק העבודה מחמת דוחק כלכלי וחובות;
3. הנאשם מסר לשירות המבחן שהוא מבין את השלכות מעשיו ואת הדרך השגויה בה התנהל, אך השירות התרשם שהנאשם אינו נוטל אחריות באופן מלא ומתקשה לבקר את מעשיו. עם-זאת, השירות מצא כי הנאשם אינו לוקה בדפוסים עברייניים או נטייה למרמה. השירות סיכם ואמר כי הנאשם הבין את חומרת מעשיו ולמד את הלקח, חייב טולטלו כליל בעקבות ההליך המשפטי, והסיכון שישב על מעשה דומה הוא קטן.
4. הנאשם אמנם כפר במיוחס לו, מפי ב"כ המלומד, אך יש לציין לזכותו כי שלב ההוכחות התנהל בצורה יעילה וממוקדת, תוך צמצום יריעת המחלוקת והסכמה להגשתן של מרבית הראיות.
5. לזכות הנאשם יעמדו נסיבות אלו, במלוא משקלן:
 - א. הפגיעה הקשה בנאשם עצמו ובמשפחתו, כתוצאה מהמעשים ומההליך המשפטי, כמתואר לעיל;
 - ב. אורח חייו הנורמטיבי והיצרני;
 - ג. היעדרו של כל רישום פלילי, לרבות תיקים פתוחים;
 - ד. לקיחת האחריות למעשים, ולו באופן מסויג, ולאחר ניהולו של משפט הוכחות;
 - ה. חלוף הזמן הרב, ולו מחשיפת המעשה בשנת 2012 ועד עתה; קל וחומר חלוף הזמן מעת המעשה שבוצע בשנת 2006, וכשהנאשם לא היה מעורב שוב בפלילים בתקופה ארוכה זו;
6. לנוכח האמור לעיל, ייקבע עונשו העיקרי של הנאשם בתחתית המתחם (אף שברגיל מיקום נחשק זה שמור למתחרטים ולמודים הודאת אמת מלאה). אופייה של העבירה מחייב עיצום כספי משמעותי, אך לנוכח מצבו הכלכלי של הנאשם, יהא הקנס מתון מאוד ביחס לנסיבות.

סוף-דבר, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. 12 חודשי מאסר בפועל;
- ב. 6 חודשי מאסר על-תנאי, למשך שנתיים מיום שחרורו, שלא יעבור עבירה שיש עמה יסוד של זיוף, מרמה או תחבולה;
- ג. קנס בסך 30,000 ₪ או שלושה חודשי מאסר תמורתו. מועד תשלומו של הקנס יידחה ליום 4.3.18, ובקשות לדחייה נוספת או לפריסה לתשלומים תוגשנה למרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות;

הוראות נלוות:

- א. עותק גזר הדין יועבר לידיעת שירות המבחן;
- ב. ככל שהפקיד הנאשם הפקדה בתיק נלווה או בתיק המשטרה, תושב לו;

זכות ערעור בתוך 45 יום מהיום לבית המשפט המחוזי.

ניתן היום, י"א כסלו תשע"ח, 29 נובמבר 2017, במעמד הצדדים.

[1] העברת מי שפכים, שעברו תהליכי טיהור וסינון, לצרכי חקלאות, גינון או תעשייה;

[2] ב"כ המלומד של הנאשם הגיש את פסק הדין שניתן בבית הדין לענייני מים בחיפה, לתמיכה בטענת הנאשם כי מפעל המים שהקים נלקח ממנו והוא נותר חף-ראש ומנוגב מזכויותיו. מפסק-דין זה ניתן ללמוד, לכאורה, כי לנאשם ניתנו הזדמנויות להוכיח קיומם של הצנרת ויתר רכיבי הפרויקט, אך הוא נמנע מלעשות זאת, וכי הצנרת לא נמצאה גם בחיפושים שנערכו. לא אראה בכך ראייה, אך גם אינני מוצא בפסק-דין זה נסיבה לזכות הנאשם - הרישיון שהיה בידו להפיק ולספק מי קולחין נלקח ממנו כי לא עמד בתנאי הרישיון, ואין לו להלין אלא על עצמו (עח"ק (חי') 5239-06-14 **רבי שמעון אהרוניאן נ' הרשות הממשלתית למים וביוב - חטיבת אסדרה** (2014));

[3] להבדיל מהאפשרות לראות בעניין זה נסיבה הרלוונטית לקביעת העונש בתוך המתחם;